

Az erdőknek fölhalmozott készleteiből a lehető legnagyobb nyereséget vonni azok értékesítése által, ez a nevezett társulatoknak fő törekvése.

Ez eszme ellen egymagában semmi kivetni való nincs, mert a társulatok működése csak is előnyös lehet; azonban az erdők föntartására, s utánnövesztésére nézve, nem nyujtanak azok semmi biztosítékot, ámbár mindkettőjük programmja „az erdőgazdaság, erdőmivvelés rendszeresítésére,“ s a „fordaszerű letarolásra nagy súlyt fektet; és ebben rejlik a veszély az egészre nézve.

Hogy a vállalat eredménye a részvényesekre nézve kedvező leend-e vagy sem, nem annyira a társulatnak alapszabályaitól, hanem attól fog függeni, hogy az ügyek vezetésével minő egyének lesznek megbizva.

A fönnebb érintett veszély elhárítása a társulat szakvezetőjének kezébe leend letéve, a szerint a mint az zsál mány-gazdaságot folytatand, vagy pepig az erdők kiaknazásánál azok jövő föntartására is, czélszerű ujbolitás által fog gondot fordítani.

Lázár Jakab.

A méter mértékről.

Az orsz. erd. egyesület 1869. kassai közgyűlésén előadta Wagner Károly.

A francia mértékrendszer a tudományos világ mint legczélszerűbbet régen elfogadta s a mennyire hatalmában volt a közélet terére is átvitte, mert a mint tudjuk a gépészek részben az építészek és mérnökök sőt a kézműiparosok közül is a szabók keztyűsök sat. már régóta a méter mértékkel élnek.

E mértékrendszer kötelező használata eddig tudtommal törvény által francia országon kívül csak Belgiumban Görögországban, Hollandiában, Olasz- és Spanyolhonban van elrendelve. A nagy német nemzet csak 1865-ben tette az első ha-

tározó lépést a méter rendszer behozatala végett, midőn a boldogult német szövetségi gyűlés a francia mértékrendszer elfogadására nézve egy tervezetet dolgozott ki. Ezen tervezet alapján a mostani éjszaki és déli német szövetség a francia mérték behozatalát 1872-től kezdve törvény által elrendelte, tetszésére bizván mindenkinek addig is e mértékkel élni.

A közvélemény honunkban is sajtó útján rég sürgeti a méter mérték behozatalát, a közgazdasági magyar ministerium az ismételt nyilvános felszólalások folytán indítatva érzé magát tavaly félhivatalos uton kinyilatkoztatni, hogy a méter mérték behozatala iránti munkálatok és tárgyalások folyamatban vannak. Részemről azon nézeten vagyok, hogy miután 1865-ben a magyarorszáki birodalom lajtántuli része még a boldogult német szövetséghez tartozott s így az említett 1865-iki megállapodáshoz hozzájárult, s kétség kívül még ma is mellette van; továbbá miután a magyar birodalom tudományos és iparos intézetei hivatalosan egyhangulag a méter rendszer behozatalát szükségesnek nyilvánították, s miután végre a magyar birodalomhoz ez irányban hasonló viszonyokkal bíró német államok a francia mértéket törvény által elfogadták, azt tartom hogy semmi sem áll útjában annak, hogy e mérték használatát a magyar országgyűlés is mielőbb törvény által elrendelje. —

Ezen jogosult feltevésben talán időszerű lenne hogy a. t. közgyűlés fontolóra vegye, valjon a francia mérték rendszer erdészeti szempontból tekintve megfelel-e honi viszonyainknak minden tekintetben, nehogy úgy járjunk mint a német erdészek, kik csak az illető törvény megalkotása után jutottak azon meggyőződésre, hogy a megállapított köbmértékegység az erdőhasználat és értékesítés terén, az ottani, s a miénkhez hasonló, viszonyok közt ki nem elégítő.

Mint egyedüli köbmértékegység ugyanis a köbméter fogadtatott el, ez az erdőbecslés terén ugy mint a tüzfánál is

egészen megfélelő köbegység (31, 66 k') mintúgy az előbbinél a törtek mellőzését, az utóbbinál pedig a tűzifa nagyobb értéke mellett annak kisebb részekben való eladását lehetíti.

Másként van azonban az épületi és szerszámfa eladásánál a melyre már most és a jövőben a legnagyobb súlyt kell fektetnünk; a tűzifatermelés, a tüzelő pótszerek napról napra nagyobb mértékben való előállításá által mindinkább háttérbe szorul úgy, hogy az előrelátó erdész már ma, főképen épület és szerszámfa termelésre dolgozik, s a tűzifát sok helyütt csak is mint mellékanyagot tekinti.

Az épület és szerszámfa nagy része apróbb részletekben és mennél tovább annál nagyobb áron adatik el. Ha a köbmértékegység a köbméter lenne, akkor az eladásnál s a számadásokban hasztalanul 3—4 tizedtörttel kellene folytonosan bajlódnunk, mert egyedül egész számokkal a fa magas ára mellett számítani egyáltalán nem lehet; így például mostani fa áraink mellett ha egy köbláb értéke 15 kr. akkor egy köbméter ára 4 frt. 74·9 kr. volna, ily menységek mellett belátni, hogy egészekkel számolni akár a vevőre akár az eladóra nézve nagy kár nélkül nem lehet, ha pedig törtekkel dolgozunk akkor meg hasztalanul legalább három tizedes törttel kell küszködnünk; így például ha $2,5 \text{ k}' = 0,079 \text{ km.}$ fát adnánk el, itt kellő pontosság czéljából t. i. hogy még $0,1 \text{ k}'$ tekintetbe vegyünk, egy hasztalan nullát és 3 tizedes tört számot kellene használnunk.

A ki épület és szerszámfa eladással foglalkozott, bizonyosan érezte hogy a most használatban lévő bécsi köbláb is már igen alkalmatlan és nagy köbegység, melynek a jó faarak mellett már tizedtörteit is számításba kell venni; mennyivel alkalmatlanabb köbegység volna tehát még a köbméter mely a bécsi köblábnál 31,66-szer nagyobb.

Német szaktársaink a többször említett törvény által, melyen egyedüli köbegységül a köbméter lön megállapítva, zavarba jöttek, s a dolgon segitendő, a német erdészek és mezőgaz-

dák 1869 május havában Boroszlóban tartott közgyűlésén határozatilag kimondták, hogy a közgyűlés elnöksége által a két német szövetség minden egyes kormánya megkerestessék az iránt, hogy oda hassanak, hogy az illető törvénybe toldalékul egy kisebb s a viszonyoknak megfelelő köbmértékegység vétessek föl.

Az volt most a nagy kérdés, hogy mi legyen tehát azon erdészeti köbegység, hogy egyrészt köbtartalma megfelelő legyen, másrészt pedig annak méretei a méter rendszerbe beilljenek. A köbmilimeter és köbcentimerről mint parányi köbegységekről természetesen szó sem lehetett. Némelyek a literre gondoltak mely, eltekintve attól hogy űrmérték s pinttel fát mérni nem szoktak, még mindég kiesinek találtatott, mint-hogy az a köbméternek $\frac{1}{1000}$ -ed részét teszi, az az egy köbdecimetert; koczka melynek magassága mélysége szélessége 1 dm. Legzélszerűbb köbegységnek találtatott a köbméter $\frac{1}{100}$ -ad része, mely köbtartalmára nézve a tizedes rendszerbe egészen beillik minthogy ha azt köbméterre akarjuk változtatni, csak a tizedes jegyet két hellyel balfelé kell helyezni; csak az volt a bökkenő hogy ezen köbegységnek, ha azt koczkanak képzeljük, oldala a hoszmértékegység kerekszámú tizedes részeinek egyikével sem talál, mert az 0,2154 m. holott hoszmértékül csak a métert decimetert és milimetert szabad használni. Német szaktársaink e bajon az által segítettek hogy a választott köbegységnek nem koczka, hanem négyélű hasábalakot adtak, melynek hossza 1 méter, szélessége 1 decimeter s magassága is egy decimeter; az az, alapsíkja egy négyzet decimeter vagy is $\frac{1}{100}$ négyzet méter; ezen méterhasáb már minden tekintetben beilleszthető a méter rendszerbe s jól és könnyen képzelhető alak; minél fogva a gyakorlati és közéletbe kétségkívül sokkal hamarab és általánosabban fog alkalmaztatni mind eddig a köbláb, mellyel nemcsak némely fakereskedők hanem az erdőbirtokosok és nem kevés számú erdőszők sem akarnak élni, jórészt azért

mert koczka alakjánál fogva nem hasonló semmi alakhoz a melyben a fát az erdőipar terén feldolgozni szokták.

A méter hasáb a bécsi köblábnak kerekszámában csak $\frac{3}{10}$ részét tévén, azon előnnyel is birand hogy a faeladásnál annak töredékeit mindég el lehet hanyagolni, mihez a frank pénznek netaláni behozatala folytán még az is járulna hogy egy hasáb épületfa árát, 0,4 mostani krajezárt érő egész centimes-kben fog lehetni megállapítani s így egyáltaljában tört számokkal nem kellend számítani.

Nem tudom sikerült e magamat kellőleg megértetni s a méterhasáb előnyeit úgy előtüntetni, hogy a t. közgyűlés körültekintő német szaktársaink baján okulva, indittatva érezze magát határozatilag kimondani, hogy erdészeti szempontból a köbméter mint köbegység egyedül nem elégséges hanem, hogy még egy második kisebb köbegységre is okvetlenül szükségünk, van s ez nem lehet más mint a méterhasáb, a köbméternek $\frac{1}{1000}$ -ad része. Ha a t. közgyűlés ez indítványomat határozattá tenni hajlandó lenne, akkor bátor volnék azt még avval megtoldani hogy küldetnék ki egy bizottság azon czélból, hogy az említett határozat értelmében a közgazdasági ministeriumhoz intézendő feliratot szerkesszen melyben ez felkérressék, hogy a francia mértékrendszer behozatala iránt készitendő törvényjavaslatában a köbméteren kívül a méterhasábot mint kisebb köbegységet is felvegye.

Fanemeink elnenevezéséről

(Az erdészeti műszótárhoz)

Illés Nándortól.

Fanemeink elnevezésénél az öreg Diószegit és Fazekast szoktuk követni, kiknek 1807 Debreczenben megjelent munkája „Magyar fűvész könyv“ valódi áldás ránk nézve e tekintetben.